

Ministru prezidents Valdis Dombrovskis (no kreisās) un Edgars Ruža pirmapstrādes kompleksa un rapšu eļļas rūpnīcas apmeklējuma laikā 2009. gadā

Latraps ģenerāldirektors Edgars Ruža ar iegūto balvu konkursa Eksporta un inovācijas balva 2017 nominācijā Eksporta čempions balvu pasniegšanas ceremonijā Rīgas pilī

teina ražo gala produktus. Iespējams, partneri būs arī citi pārtikas ražošanas uzņēmumi. Tā kā plānotais investīciju apjoms ir aptuveni 75 miljoni eiro, runājam arī ar potenciālajiem finanšu investoriem. Nelielu daļu finansēs arī Lauku atbalsta dienests.

Kad rūpnīca būs gatava?

Janvārī sākās ražotnes projektēšana. Ir gatavi iekārtu priekšprojekti, mums ir skaidrs tehnoloģiskais process. Laboratorijās un rūpnieciskos testos saražoti produktu paraugi. Tiesa, tā kā šī ir ļoti jauna lieta, līdz pēdējam brīdim uzmanīgi sekojam līdz visām novitātēm, lai pirms starta šāviena varētu ražošanā ieviest visu jaunāko. Plānots, ka darbu sāksim 2024. gadā, tātad 2023. gada zirņu ražu nelielā apjomā zemnieki jau varēs vest uz jauno *Asns* rūpnīcu Jelgavā.

Gala produkts — proteīns — pamatā tiks eksportēts, vai no tā taps produkti arī Latvijā?

Manā redzējumā *Asns* būs globāls zirņu proteīna ražotājs, ap kuru ar laiku izaugs arī citu nozares uzņēmumu puduris. Pārtikas ražotāji, kuri no proteīna ražos produktus gala patērētājiem.

Tepat ir arī Latvijas Lauksaimniecības universitāte, kas var sniegt nepieciešamās zināšanas un kompetences jauno pārtikas produktu jomā. Mums šis projekts ir īpaši interesants tāpēc, ka produkts būs ar ļoti augstu pievienoto vērtību, salīdzinot ar zirņu vai pupiņu audzēšanu un pārdošanu. Sākotnējā stadijā proteīns, visticamāk, tiks pamatā eksportēts.

Kāpēc ražotni sauc *Asns*?

Asns ir dabisks, tajā ir viss dabas spēks un jauda, kas var uzlauzt pat asfaltu. Tas trāpīgi atspoguļo mūsu ieceri. Savukārt, atšifrējot nosaukuma abreviatūru, angliiski tas skan kā *A Smart Nutrition Solution*.

Asns labi iekļaujas Eiropas zaļā kursa virzienā, taču citiem lauksaimniekiem pielāgošanās jaunajām prasībām vēl ir priekšā. Vai jūtat, ka šajā virzienā jau notiek kādas pārmaiņas?

Iespējams, 2022. gadā viss atrisināsies pats no sevis. Minerālmēslu cenas ir četrkārtšājušās, kas lauksaimniekam liek pārdomāt, cik daudz viņš ir gatavs ieguldīt ražas palielināšanā. Jo var iztikt arī ar minimālu augu aizsardzības līdzekļu pielietojumu, kas nodrošinās minimālo ražas līmeni, taču, lai to palielinātu, vajadzīgas papildu investīcijas mēslojumā. Pieļauju, ka daudzi izlems palikt pie minimālas ražas, un tas arī lielā mērā nodrošinās zaļā kursa mērķu sasniegšanu uz papīra.

Turklāt nav skaidrs, kas notiks ar mūsu draudīgo kaimiņu, kas ir galvenais minerālmēslu piegādātājs ne tikai Latvijai, bet visai Eiropai. Krievija ir limitējusi minerālmēslu eksportu. Līdz ar to ir sitiens pa energoresursu cenām un vēl arī minerālmēsli, kas ir izšķirošs faktors pārtikas ražošanas ķēdē. Tas nozīmē, ka pārtikas cenas turpinās kāpt. Ēdisim mazāk.

Kas ir Latvijas lauksaimniecības lielākie izaicinājumi, neskaitot vēl dažādu resursu cenas, zaļo kursu?

Mēs ar sievu ļoti daudz ejam pārgājienos pa Latviju. Staiģājam. Varu aicināt arī citus nogriezties no šosejām un apskatīt, kas notiek mūsu laukos. Ir tā, ka apstrādājam nedaudz vairāk kā pusi no lauksaimniecības zemes, ko atgūvām 90. gados. Pārējais vai nu aizaug ar krūmiem, vai pārtop dažādas kvalitātes pļavās. Domāju, te ir lielas iespējas attīstībai, kas nebūt nenozīmē visu pārvērst intensīvas lauksaimniecības zemē, — te var tapt dabas parki, bioloģiskā lauksaimniecība vai meži.

Ir svarīgi, ka mūsu lielākā vērtība — zeme — tiek efektīvi izmantota, nevis pamesta. Otra lieta ir izglītoti un pieredzējuši cilvēki, kuri grib saimniekot Latvijā. Ideālā gadījumā — mācījušies gan Latvijā, gan ārvalstīs, apskatījuši pasauli un atgriezušies, lai pielietotu zināšanas te. Cilvēki ar uzņēmību, kuras mums ļoti pietrūkst. Šie ir lielākie izaicinājumi ilgākā perspektīvā. ●